

**Oponentský posudek na diplomovou práci Adély Úředníčkové
na téma
„Ochranné léčení a zabezpečovací detence“**

Rozsah diplomové práce: 69 stran (včetně seznamu zkratk a použité literatury)

Datum odevzdání práce: 26.11. 2013

1. Aktuálnost tématu:

Ochranné léčení a zabezpečovací detence jsou ochrannými opatřeními, jejichž výkon je spojen s hlubokým zásahem do osobní svobody pachatele. Právní úpravě těchto opatření je proto třeba věnovat patřičnou pozornost. Projevem této péče je zejména podrobná úprava výkonu zabezpečovací detence provedená zákonem č. 129/2008 Sb. a změny podmínek výkonu ochranného léčení, k nimž došlo přijetím nového trestního zákoníku v roce 2009 a zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Zkoumání a hodnocení otázek spojených s úpravou těchto opatření je tedy nesporně aktuální.

2. Náročnost tématu:

Zpracování tématu vyžaduje důkladné studium teoretických otázek trestněprávního sankcionování a náležitou orientaci v odpovídající judikatuře i konkrétních postupech uplatňujících se při výkonu obou zkoumaných ochranných opatření. Jelikož jde o opatření, při jejichž výkonu jsou využívány léčebné metody, měly by být v práci reflektovány i některé otázky přesahující oblast trestního práva.

3. Hodnocení práce podle stanovených kritérií:

Cílem práce je přinést celkový přehled o obou institutech, uvést, jak mají být ukládány a vykonávány, a to s ohledem na dosavadní rozhodovací praxi soudů a záměr zákonodárce (viz str. 2 práce). Takto stanovený cíl považuji za vhodný, ale nutno konstatovat, že ne ve všech směrech se diplomantce podařilo uvedeného cíle dosáhnout.

Práce je uspořádána do šesti kapitol (vedle úvodu a závěru), které jsou vnitřně podrobněji členěny. V textu se lze přijatelně orientovat, mám však za to, že určitá podobnost obou institutů mohla diplomantku inspirovat k větší přehlednosti výkladu, např. k uspořádání výkladu podmínek pro jejich ukládání podle jednotného klíče, k předsazení výkladu pojmů společných oběma institutům, jako je duševní porucha, nepřičetnost aj., před rozbor obou institutů apod.

Práce vychází ze stručného nástinu vývoje právní úpravy ochranného léčení a zabezpečovací detence a zběžné charakteristiky hlavních znaků ochranných opatření. Těžiště práce je v kapitole třetí a čtvrté. V kapitole třetí jsou rozebírány podmínky pro ukládání a výkon ochranného léčení, v jejím rámci jsou pak zvlášť zmiňovány otázky pořadí výkonu ochranného léčení a výkonu trestu odnětí svobody, změny ochranného léčení (jeho formy nebo přeměny na zabezpečovací detenci) a jeho trvání. Čtvrtá kapitola se zabývá zabezpečovací detencí. Vedle důvodů vedoucích ke vzniku tohoto opatření a podmínek pro jeho ukládání a výkon (včetně konkrétních zařízení, v nichž k výkonu dochází) je v ní pojednáno o trvání zabezpečovací detence a její změně na ústavní ochranné léčení. Samostatná kapitola je věnována otázkám preventivní detence a externí kontroly zacházení s osobami vykonávajícími ochranné léčení a zabezpečovací detenci. Poslední kapitola poskytuje pohled na možnosti ukládání ochranného léčení a zabezpečovací detence mladistvým pachatelům. Práci uzavírá stručné hodnocení platné právní úpravy obou institutů.

V práci postrádám zevrubnější výklad o vlastním výkonu zabezpečovací detence (tomu je věnován jen jeden skromný odstavec), kde diplomantka mimo jiné mohla ukázat na rozdíly mezi výkonem tohoto opatření, výkonem trestu odnětí svobody a výkonem

ochranného léčení. Poměrně rozsáhlé výklady o preventivní zabezpečovací detenci v německém trestním právu, které diplomantka převzala z tuzemských zdrojů, ostře kontrastují s tím, že v jiných směrech se ke škodě věci o srovnání se zahraniční právní úpravou nepokusila.

Po metodologické stránce práce vychází ze studia odborné literatury, judikatury a některých internetových zdrojů. Výhrady mám k uspořádání seznamu použité literatury (např. mezi monografie nepatří učebnice nebo komentáře, publikace nejsou abecedně seřazeny). Diplomantka měla dbát také na to, aby přihlédla k aktuálnímu vydání použitých pramenů. Upozorňuji rovněž, že některé práce zůstaly stranou pozornosti autorky (např. články Herczega aj.).

Po obsahové stránce práce nepřekračuje rámec použité literatury a má převážně popisný charakter. V práci lze nalézt celou řadu nepřesností a chyb. Např. na str. 5 je nejasný výklad o monistickém systému opatření zbavujících osobní svobody; na str. 7 je pochybné tvrzení, že ochranná opatření slouží jako preventivní prostředek ve smyslu prevence speciální nebo generální; na str. 8 nejsou vystiženy všechny hlavní rozdíly mezi ochrannými opatřeními a tresty, o pravidle vyjádřeném v § 3 odst. 2 TZ nelze tvrdit, že je totožné pro tresty a ochranná opatření; výklad na str. 10 dole budí dojem, jako by ochranné léčení bylo možno uložit zmenšeně příčetným osobám jen podle § 40 odst. 2 TZ nebo podle § 47 odst. 1 TZ; na str. 19 odst. 2, ve druhé větě přece nejde o pachatele nepřičetného, v pojednání o výkonu ochranného léčení ve výkonu trestu odnětí svobody na str. 33 diplomantka nezmínila problém výkonu ambulantního ochranného léčení; na str. 38 a jinde se nesprávně hovoří o subsidiaritě ochranného léčení; na str. 39 a jinde jsou nesprávně uvedeny podmínky pro ukládání zabezpečovací detence podle § 100 odst. 2 písm. b) TZ aj. Závěry obsažené na str. 62, které se týkají hodnocení právní úpravy práv a povinností chovanců a personálu ústavů pro výkon zabezpečovací detence, nemají dostatečnou oporu v předchozím výkladu.

Při čtení práce působí rušivě gramatické a stylistické prohřešky.

4. Otázka k obhajobě:

Jak autorka hodnotí úpravu uvedenou v § 99 odst. 5 TZ, která připouští změnit ústavní ochranné léčení na zabezpečovací detenci bez splnění podmínek § 100 odst. 1 nebo 2 TZ?

V jaké míře jsou zkoumané sankce využívány v praxi? Bylo by vhodné doložit četnost jejich využití pomocí statistických dat.

5. Práci doporučuji k obhajobě.

6. Navržený kvalifikační stupeň: dobře

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 10. 1. 2014

